ДРЖАВНА МАТУРА

ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР

ШИФРА НА КАНДИДАТОТ

ЗАЛЕПИ ТУКА

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Време за решавање: 240 минути

јуни 2013 година

Шифра на ПРВИОТ оценувач

Запиши тука:

Шифра на ВТОРИОТ оценувач

ЗАЛЕПИ ТУКА

УПАТСТВО ЗА КАНДИДАТОТ

Внимателно прочитај го упатството. Не испуштај ништо.
Залепи ја едната шифра на означеното место на тестот (**„Шифра на кандидатот“**), а другата шифра на означеното место на **листот за одговори**.
Не врти страници и не почнувај со решавање на задачите сè додека не ти каже надгледувачот.
Тестот содржи задачи.
На задачите се одговара на еден од следните начини:
- со заокружување на буквата пред точниот одговор;
- со дополнување на речениците во понудените одговори;
- со подвлекување делови во приложените текстови (зборови, група зборови, реченици, пасуси).

Внимавај на јазикот и на правописот во одговорите. **Пишувај читливо.** Нечитливите одговори, нејасните поправки и заокружувањето на повеќе од предвидениот број опции се вреднуваат со нула (0) поени.
И во тестот и во листот за одговори пишувај исклучиво со пенкало и со кирилско писмо.
Одговорите на задачите напишани со молив се вреднуваат со нула (0) поени.
Препишувањето е најстрого забрането. Сите идентични или слични текстови, како и текстовите испишани со различни ракописи се вреднуваат со нула (0) поени.
Покрај секоја задача е даден бројот на поените за точниот одговор.
За делот Пишување предвидено е да напишеш еден текст на тема по твој избор. Тестаторот ќе ти даде дополнителен лист на кој се напишани предложените теми и упатствата на задачата според кои треба да пишуваш.
Задачите се одговараат прво во тестот. Откако ќе завршиш со одговарањето на прашањата во тестот, **одговорите на задачите пренеси ги на листот за одговори**, според Упатството за пополнување дадено во него.
Ти посакуваме многу успех!

ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР

© ДИЦ 2013

ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА
ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА ДРЖАВНА МАТУРА

ПРАЗНА СТРАНИЦА

1 **Прочитај го внимателно извадокот од делото „*Хамлет*“ и заокружи го точниот одговор на поставените прашања.**

(Сите, освен Хамлет, излегуваат)

Хамлет
О, тешко бреме од месо и коски,
Да можеш сега да испариш за миг!
И грев да не е самоубиството!
О, боже, боже! О, колку блуткав
И плиток и тап, ништовен и празен
Во сите свои движења е светот!
И каква гадост! Сѐ е осквернето
Ко цветник некој што зараснал в бурјан
И како ова можеше да стане?
Од смртта нема два месеца уште.
А таков крал! Како лач од сонце
Со таква ревност мајка ми ја сакал
Што не би шушнал крај нејното лице
Ни дах на ветрот. О, земјо и небо!
Му беше верна, -што паметам уште!
Од таа храна ѝ растеше гладот,
И што се случи... О запрете, мисли!
О жено, слабост е твоето име!
Ни месец нема! Чевлите се нови
со кои појде ко Ниоба в солзи
На гробот татков. А она, а она –
О боже, ѕверот од разумност лишен
Подолго би жалел- се омажи. За кого!
За мојот чичко, на татко ми налик
Ко јас на Херкул. За еден месец!
О, уште в очи црвенило носи
Од солта лута на лажните солзи!
Не води таа кон никакво добро!
Но замри, срце, јас ќе стиснам заби.

(препев, Б. Ѓузел,1980)

---

1 поен

(1.1) Фабулата на делото „*Хамлет*“ е изградена врз основа на:
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. вистински настан.

Б. народна приказна.

В. легенда.

---

1 поен

(1.2) На кој начин Хамлет во истоимениот драмски текст ја разоткрива вистината?
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Преку јавно обвинување.

Б. Со театарска претстава.

В. Со преземање на тронот.

(1.3) Драмата „*Хамлет*“ според видот е: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. комедија.

Б. трагедија.

В. монодрама.

(1.4) За начинот на кој починал неговиот татко, Хамлет добива информација во разговор со: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. духот на таткото.

Б. љубената Офелија.

В. пријателот Хоратиј.

(1.5) Неодлучноста на Хамлет изразена во првите стихови од дадениот фрагмент се однесува на: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. ништожноста на светот.

Б. бегство од земјата.

В. одземање на животот.

(1.6) Со стихот „*О жено, слабост е твоето име!*“, во конкретниов фрагмент Хамлет ја обвинува: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. својата мајка.

Б. својата љубена.

В. својата сестра.

(1.7) Во наведениот фрагмент опишаниот однос на таткото на Хамлет кон Гертруда е заснован на чувството на: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. безусловна љубов.

Б. ништожност и празнина.

В. слабост и жал.

(1.8) Преку стиховите кои го изразуваат односот на Хамлет кон светот заклучуваме дека тој е: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. љубоморен.

Б. завидлив.

В. разочаран.

2 Прочитај го извадокот од романот *„Дон Кихот“* и одговори на прашањата.

Додека тие разговараа така по патот се зададоа двајца фратри-бенедиктинци, јавајќи на мулиња, јадри како дромадери. Тие носеа патнички очила и чадори. Зад нив се движеше кочија со четворица или со петмина коњаници, кои ја придружуваа, и двајца маскари пешаци. Како што се виде подоцна, во кочијата имаше една сењора од Бискаја, која патуваше за Севилја кај својот сопруг, назначен на висока служба во Америка. Фратрите не патуваа со неа, макар што одеа по истиот пат. Дон Кихот тукушто ги забележа, му рече на својот оруженосец:

- Ако не грешам, нѐ очекува голема, невидена досега авантура. Ги гледаш ли оние црни коњаници таму? Тие без секакво сомневање сигурно се некои маѓосници, кои во онаа кочија водат скришум некоја принцеза и затоа треба со сета сила да му застанам на патот на тоа насилство.

- Тоа ќе заврши полошо отколку ветерниците - додаде Санчо. - Погледајте, сењор, оние таму се фратри-бенедиктинци, а во кочијата сигурно има патници. Ви велам, чувајте се, размислете добро што правите и не дозволувајте ѓаволот пак да ве измами.

- Веќе ти реков, Санчо - му одговори Дон Кихот - дека ништо не разбираш од авантури. Тоа што го тврдам е цела вистина и еве сега ќе се убедиш во неа.

Откако ги изговори тие зборови, тој го изведе коњот напред, застана среде патот по кој доаѓаа. Штом тие се приближија достатно за да можат да му ги слушнат зборовите, Дон Кихот извика гласно:

- Проклет ѓаволски роду, ослободете ги веднаш возвишените принцези кои ги водите со сила во таа кочија! Ако не го сторите тоа, подгответе се да умрете како праведна награда за вашите злодела.

Фратрите им ги затегнаа уздите на своите маски и застанаа вчудоневидени од изгледот и од зборовите на Дон Кихот, на кои одговорија: - Сењор витезу, ние не сме проклети ѓаволски род, туку фратри-бенедиктинци. Си одиме по својата работа и не знаеме дали во онаа кочија има или нема никакви принцези кои патуваат под сила.

- Нема да ме измамите со слатки прикаски, зашто јас ве знам каков предавнички џган сте - викна Дон Кихот.

Па без да чека одговор, тој го збодна Росинант и со насочено копје напред јурна врз првиот фратар со толкава јарост и неустрашивост што фратарот ќе го собореше на земјата и против неговата волја, и можеби зло ранет, дури и ако не паднеше мртов, да не се спуштеше нагло тој самиот од маската. Другиот фратар кога виде како се постапува со неговиот другар, ја збодна својата добра маска и се спушти низ полето полесен и од ветрот.

Санчо Панса кога виде дека фратарот падна на земјата, набрзо скокна од своето магаре, се фрли врз него и почна да му го соблекува расото. Во тој миг стигнаа двајцата маскари на фратрите и го прашаа зошто го разголува. Санчо им одговори дека тоа по законот е негово, како трофеј од битката која неговиот господар Дон Кихот ја доби. Маскарите, кои не знаеја за шега, ниту се разбираа од трофеи во битките, кога видоа дека Дон Кихот се оддалечува и говори со оние кои се возеа со кочијата, се нафрлија врз Санчо, па го кутнаа на земјата и му ја искубаа брадата до последното влакно, здраво го испретепаа со клоци по што тој остана да лежи на земјата без здив и свест.

Превод: И. Корубин, БЕГЕМОТ, 2010 г.

(2.1) **Што го мотивира Дон Кихот да ги нападне фратарите?**

(2.2) **На која претходна авантура на Дон Кихот помислува Санчо Панса откако неговиот господар веќе се подготвува за друга „*голема, невидена досега авантура*“?**

(2.3) **Што се обидува да направи Санчо Панса?**

(2.4) **Кој вид романи придонеле Дон Кихот да се замислува себеси како витез скитник?**

(2.5) **Дон Кихот живее во замислен свет, а Санчо Панса во реален свет. Според тоа, какви ликови се тие?**

(2.6) **Каков општествен статус има жената во која е вљубен Дон Кихот (според неговите убедувања)?**

(2.7) **Освен што ги разоткрива тогашните општествени вредности, со делото „*Дон Кихот*“ Де Сервантес ги изразува своите:**

(2.8) **Во кој век се случува дејството во романот „*Дон Кихот*“?**

1 поен
1 поен
1 поен
1 поен
1 поен
1 поен
1 поен
1 поен

3 **Прочитај го извадокот од делото „*Сердарот*“ и одговори на прашањата.**

1. Но одеднаш се слушна надвор како некој стапи
 со еден толку тивок шум
четворица натажени Арнаути без капи,
 по селскиот се движат друм.

2. Испотени, мртовецот го носат; и во тремот
 го внесоа тој товар скап,
а луѓето се собрале крај мртвиот и немо
 приковале свој поглед тап.

3. Отсекаде се чуја плачови и пискот силен
 и чиниш, овој народ клет
тој час го оплакуваше со својот лелек вилен
 најсвидното на овој свет.

4. Крај трупот Кузманов со тага коњот ’ржи;
 сѐ уште крвав беше тој;
ја копка земјата и лад со гривата му држи
 на стопанот и другар свој.

5. И мајката истрчува со стапка трепет полна,
 се двоуми, но сал за миг...
По плачот општ се сети дека веста беше болна
 и танок таа пушти крик.

6. Да, како лавица што дрско ловците ја гонат
 и плодот ѝ го крадат прв...
А тогаш и најтврдиот од очи солзи срона:
 го стигна жалта својот врв.

7. Плачовите низ селото се носеа сѐ уште
 и Неда црна крпа пак
од главата си фрли, повтор косата ја пушти,
 а плачот стана толку јак.

8.- „Малодушни земјоделци, истајте се од дворов!“
 - им викна мајката со гнев.
- „Јас сакам да го видам. Молкнете, о створој,
 гледајте си на својот грев.

9. Доста му се ридањата, пискотите мој ледни
 за награда во овој час.
Над вашите невести и ќерки плачете, о бедни,
 бидејќи за нив нема спас.

10. Та каква надеж отсега вам ви носат дните?
 Го нема, кутри, Кузман ваш
кој како зеница ве пазеше вас сите
 и крајот свиден роден наш“.

11. При викот мајчин народ стаписано се стресна
 и пат ѝ стори нејзе мал.
Со коси пуштени се фрли ко менада бесна
 врз својот мртов син од жал.

12. Плачејќи, до себе студената ја гушка глава
 ко бршлан којшто јавор млад
прегрнува, се припива до таа кршна става...

препев: Ѓ. Сталев, Галикул, 2010

(3.1) **Кој е автор на делото „*Сердарот*“?**

1 поен

(3.2) **Што му послужило на авторот како основа да го напише делото „*Сердарот*“?**

1 поен

(3.3) **Зошто делото „*Сердарот*“ првобитно е напишано на грчки јазик?**

1 поен

(3.4) **Со кого е споредуван авторот на „*Сердарот*“, според уметничките квалитети и стилското мајсторство на делото?**

1 поен

(3.5) **Преку чие раскажување е прикажана херојската смрт на Кузман Капидан?**

1 поен

(3.6) **Зошто целиот народ го оплакува Кузман Капидан?**

1 поен

(3.7) **Строфата во која е напишано делото според бројот на стиховите е:**

1 поен

(3.8) **Која стилска фигура ја користи авторот во шестата, единаесеттата и дванаесеттата строфа од извадокот за сликовито да ја прикаже тагата на Неда, мајката на Кузман Капидан?**

1 поен

4 **Прочитај го извадокот од делото „*Црно семе*“ и одговори на прашањата.**

Доне го искриви стројот и по цена на секакви маки се наведна и го зеде листот што му падна од рацете на Христос. Тој уште кога го виде тој лист во раката на Христос знаеше дека тоа е писмото од жената му. Не се излага. Ама и силно го заболе кога успеа да го прочита. Значи Христос потпишал додека тој не беше тука, и изјавата му ја пратиле на жената и на целото село. Од неговиот потпис настрадале уште некои фамилии, и таа го колнеше, го проколнуваше.

Доне немаше во себе вода за солзи, ама имаше душа и таа го болеше. Уште колку долго ќе издржам? Се прашуваше не само тој ден и не можеше да ги набрка оние осакатени икони од својата глава, оние платнени распорци со недоосакатена вера, оние парчиња вера кои веројатно никогаш повеќе не ќе можат да се состават пак така за да претставуваат каква и да било надеж.

Телото на Христос не го ставија пред ѕидот и не пукаа во него со куршуми, ама душата му ја набркаа од телото, и што остана тогаш од него?

И онаков каков што беше избеган од себе не го оставија на мир. По испитувањето во канцеларијата на Скалумбакис, потпоручникот Маки го одведе пред црквата и двајца војници го врзаа за мишките и го обесија на скелето на кое имаше обесено и големо ѕвоно наместо камбана. Под него оставија војник со пушка.

Христос не се противеше и не плачеше. Јажето му се засечуваше под мишките, но тој како да не го чувствуваше.

Вечерта, пред да ги однесат на вечера, сиот строј го поминаа крај црквата за да го видат човекот што ја нагрдил, што ги испретепал светците затоа што не сакале да потпишат дека се откажуваат од комунистичката партија.

Христос ја имаше виснато главата како да е веќе одамна мртов и рој муви му лазеа по раните на лицето. Одвреме-навреме некоја невидлива сила му го штрекнуваше телото, кој знае од колку прадедовци му се враќаше сила, и ја поткреваше главата, прошепнуваше заискрувувајќи со очињата:

„Мојата земја... каде е мојата земја...“

Тоа дури не можеше ни да се чуе. Гласот му беше пресушен. Доне не можеше да не извика, да не заплаче гласно кога поминуваше под него. И заради тој негов извик не го одведоа на вечера, го одведоа кај Скалумбакис, ама ни Скалумбакис ни Маки од Каламати, ни стаповите, не извлекоа од него збор. Го ставија да ја стои ноќта заграден со вретена тел. На секои два часа се менуваше војник пред него. Додека уште се гледаше, виде како го симнаа долгото ковчесто тело на Христос од јажето и како го оставија под скелето. Над него немо висеше малечката камбана и ја собираше неговата душа. Меѓутоа, на другиот ден, кога му ја ослободија снагата на Доне од вретената трнлива жица и кога го одвлекоа во шаторот, слушна дека Христос не успеал да си ја врати душата во телото, ни топлината.

Доне не праша каде за да појде да му се помоли. Сите коски го влечеа кон земјата. И прв пат се преплаши, пронајде страв во својата снага, во коските, во кожата. Страв дека ќе се остане во земјата на Христос која е опашана со вода, а над неа поминува сонце што ги зажарува камењата, камењата со кои е преполна.

Тој страв, всушност, беше неговата надеж.

Македонска книга, 1966

(4.1) **Каде се случува дејството во романот „Црно семе“?** **1 поен**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. На пуст егејски остров.
Б. Во едно мариовско село.
В. Во Бугарија.

(4.2) Со кој историски настан е поврзано дејството во романот? 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Првата светска војна.

Б. Граѓанската војна во Грција.

В. Солунските атентати.

(4.3) Делото го тематизира конфликтот меѓу: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. човечноста и нечовечноста.

Б. различните генерации.

В. христијанството и исламот.

(4.4) Доне во романот е прикажан како човек кој: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. се плаши и ги предава пријателите.

Б. ги издржува сите измачувања и понижувања.

В. нема никаква надеж за иднината.

(4.5) Во каков меѓусебен однос се прикажани Доне и Христос во романот? 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Тие се два спротивставени лика.

Б. Воопшто не ги поврзуваат настаните во делото.

В. Тие имаат слична судбина и се надополнуваат.

(4.6) Чувството кое го преживува Доне е: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. страв и надеж.

Б. страв и безнадежност.

В. страв и обесхрабреност.

(4.7) Кои од следните дела се романи од современата македонска литература? 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. „Пиреј“ и „Зора зад аголот“

Б. „Диво месо“ и „Пустина“

В. „Дениција“ и „Нерези“

(4.8) Насловот на романот „*Црно семе*“ е симбол на: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. обесправеноста на македонскиот народ.

Б. макотрпните печалби на Македонците.

В. револуционерните борби и отпорот на Македонците.

5 **Прочитај ја внимателно песната „*Небиднина*“ од Ацо Шопов и заокружи го точниот одговор на поставените прашања.**

НЕБИДНИНА

1.
Патував долго, патував цела вечност
од мене до твојата небиднина.
Низ пожари патував, низ урнатини,
низ пепелишта.

По жега, по суша, по невиделина.
Се хранев со лебот на твојата убавина,
пиев од грлото на твојата песна.

Не гледај ги овие црни суводолици
што го параат моето лице -
ми ги подари лицето на земјата.
Не гледај ги оие нерамнини врз плеќите -
ми ги донесе умората на ридјето.

Погледај во овие раце -
два огна
две реки
темно чекање.
Погледај во овие дланки-
две полиња,
две суши
глуво лелекање.

Патував долго, патував цела вечност
Од тебе до мојата небиднина.

4.
Стебло што се самееш на ридот,
мако во ровка земја,
кој ти ги даде моите очи
што зреат во сонот на твоите лисја.
Погледу зелен, зелено вишнеење,
кој не осуди на исто бдеење.
Стебло што самеш на ридот,
мако во ровка земја,
од каде твоите длабини во мене,
од каде ти во мојата крв.
Кој ги избриша со рака лесна
сите далечини,
сите близини,
кој ни ја досуди таа небиднина
да бидам стебло, да бидеш песна.

Македонска книга, 1970

01010113
3

(5.1) Песната „*Небиднина*“ според видот е: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. лирска песна.

Б. поема.

В. балада.

(5.2) Со поимот *<u>небиднина</u>,* поетот означува: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. спознание.

Б. својство.

В. зачеток.

(5.3) Според распоредот на стиховите втората песна е: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. строфична.

Б. астрофична.

В. хетерострофична.

(5.4) Според мотивот песната припаѓа на: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. љубовната поезија.

Б. рефлексивната поезија.

В. социјалната поезија.

(5.5) Со четвртиот дел од песната „*Небиднина*“ се симболизира: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. вечното траење на човекот.

Б. вечниот копнеж по откривање на идните случувања.

В. вечната потреба на човекот за почитување.

(5.6) Песната „*Небиднина*“ ја содржи пораката за тоа дека: 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. човекот е посилен од небиднината.

Б. човекот е дел од небиднината.

В. небиднината е насекаде околу човекот.

1 поен

(5.7) Во претпоследната строфа од првата песна:

„Погледај во овие раце -
два огна
две реки
темно чекање.
Погледај во овие дланки -
две полиња,
две суши
глуво лелекање.“

застапена е стилската фигура:
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. алегорија.
Б. метафора.
В. епифора.

1 поен

(5.8) Ацо Шопов е претставник на:
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. македонската литература меѓу двете светски војни.
Б. литературата на просветителството.
В. повоената македонска литература.

6 **Како се вика првата старословенска азбука?**

____

1 поен

7 **За македонските просветители од 19-тиот век заедничка е заложбата делата да се пишуваат на ____________________________________ јазик.**

1 поен

8 **Крсте Петков Мисирков се залага за основа на македонскиот литературен јазик да се земат ____ говори.**

1 поен

9 **Своите ставови за идниот македонски литературен јазик Крсте Петков Мисирков ги изнесува во книгата ____________________________________.**

1 поен

10 **Во кој збор во реченицата „*Постоеше страв и некоја закана*“ се среќава гласовната појава обезвучување на звучните согласки на крајот од зборот?**

____

1 поен

11 **Во кој збор вореченицата „*Ќе го пронајдам црвениот камен на громот*“ согласката *р* е слоготворна?**

____

1 поен

12 **Во која група словенски јазици припаѓа македонскиот јазик?** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Источнословенска.

Б. Западнословенска.

В. Јужнословенска.

13 **Прилошката определба во реченицата „*Се тресат од страв стебленцата на ружите*“ е за:** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. место.

Б. начин.

В. причина.

14 **Определи кој вид придавка е употребена во реченицата: „*Тој улови солзи во нејзините очи*“.** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Описна.

Б. Заменска.

В. Односна.

15 **Кој функционален стил го препознаваме во една репортажа?** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Научен.

Б. Публицистички.

В. Административен.

16 **Во зборовите *сосетка* и *претчувство* е застапена гласовната промена:** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. редување.

Б. едначење по звучност.

В. елизија.

17 **Во реченицата „*Постојано се слушаа некакви гласови од соседната соба*“ предметот е:** **1 поен**

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. директен.

Б. индиректен.

В. предлошки.

18 **Глаголот *<u>кажавме</u>* припаѓа на:**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

1 поен

А. а - глаголска група.
Б. е - глаголска група.
В. и - глаголска група.

19 **Зборовите *<u>снежец</u>* и *<u>годинка</u>* претставуваат:**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

1 поен

А. деминутиви.
Б. хипокорисници.
В. пејоративи.

20 **Глаголска именка е зборот:**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

1 поен

А. уверение.
Б. уверувајќи.
В. уверен.

21 **Кои зборови се правилно напишани?**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

1 поен

А. Чаршија, виљушка, иљада, глувче.
Б. Виљушка, чаршиа, иљада, глуфче.
В. Илјада, глувче, чаршија, виљушка.

22 **Акцентската целост *<u>давајќи му го</u>* е:**
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

1 поен

А. енклитика.
Б. проклитика.
В. клитика.

01010113

13 поени

23 **Тестаторот ќе ти даде дополнителен лист на кој се дадени две теми. Избери <u>една тема</u> и:**

- напиши текст од 350 до 500 збора;
- почитувај ги правилата за композицијата на текстот (воведен дел, главен дел и заклучок);
- почитувај ги правилата на стандардниот јазик;
- мислите искажи ги јасно и поврзано со употреба на факти и аргументи;
- употреби соодветна лексика и стил во согласност со видот на текстот кој го пишуваш.

јазик	
1	2
композиција на текстот	
1	2
содржина	
1	2

24 **Внимателно прочитај го текстот и одговори на прашањата.**

РИБАТА – ЗНАЧАЈНА КОМПОНЕНТА НА ИСХРАНАТА

Не постои студија која е поврзана со здравиот живот и со должината на животниот век, а во неа да не се споменува рибата. Уште од почетоците на животот на Земјата, рибата била значаен извор на храна. Лесната можност да се дојде до неа била една од причините поради која првите населби никнале покрај реките и морињата. Со текот на времето човекот научил подобро да ги користи производите од риба. Во XX-тиот век посветено е големо внимание на риболовната политика со цел да се зголеми количеството риби и да се заштитат малите риби, почитувајќи го истовремено и периодот на нивната репродукција. Сепак, милијарди луѓе за кои главен извор на исхрана е морето, имаат големо влијание во уништувањето на голем број посебни видови риби. Само во XX-тиот век морињата и реките претрпеа драстично намалување на голем број видови риби. И денес земјите на Далечниот Исток, а особено Јапонија, морските специјалитети ги користат како дневна храна.

Рибата е и најпосакуваната храна во рецептите на лицата кои држат диета и го оставаат настрана говедското месо. Рибното месо, имајќи го предвид фактот дека е богато со суштински хранливи состојки, е многу значајно за човечкиот организам, па затоа добро е да се употребува најмалку три пати неделно.

Иако претставува една од најзначајните видови храна во диетите во областите околу Средоземното Море, рибата не е редовен дел од нашата диетална исхрана која би можела да влијае на чување на нашето здравје. Според една неодамнешна студија на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Харвард“ во Бостон, децата на мајките кои во текот на бременоста редовно консумирале риба, биле поинтелигентни и поснаодливи од нивните врсници. Американските научници тестирале 341 дете на возраст од три години заедно со нивните мајки. На жените на кои им била направена анализа на крвта во третиот месец на бременоста им дале по еден анкетен лист за да го запишат видот на диетата и количеството на консумираната риба. Кога нивните деца наполниле три години се подложени на тестирање во врска со анализата на говорот, моторната координација и анализата на просторот и времето. Резултатите покажале дека децата на мајките кои консумирале риба најмалку два пати неделно, добиле максимални поени при тестирањето.

Треба да се има предвид и видот на рибата која се користи при исхраната, поради тоа што студиите покажуваат дека при анализата на крвта на мајките се појавил висок процент на жива.

Истражувачите препорачуваат да се консумира најмалку два пати неделно видот на риба која е богата со масти омега 3 и сиромашна со жива. Овие супстанции играат клучна улога во развојот на мозокот на детето. Најдобар е видот ослич кој содржи мало количество масти омега 3, но и ниска концентрација на жива. Неговите витамини и протеини, кои не се наоѓаат во ниеден друг прехранбен производ, се корисни за нервниот систем, за мускулите и за коските.

Овие видови риба содржат калциум, фосфор и јод кои се потребни за произведување на хормонот тироксин и за формирање на ембрионот. Рибата содржи витамин Б, витамин Б6, витамин Б2 и витамин Б12 кои дејствуваат против анемијата. Таа е богата е со омега 3, незаситени масни киселини и заштитува од кардиоваскуларни болести. Овие супстанци се многу чувствителни и лесно се уништуваат на високи температури. За да се зачуваат состојките во рибата, треба да се приготвува на пареа. Рибните масти помагаат за намалување на лошиот холестерол ЛДЛ чувајќи го истовремено добриот холестерол ХДЛ. Во нив се содржани и специфичните киселини DHA или EPA.

Научниците на Универзитетот „Кембриџ“ во Англија вршејќи истражувања на луѓе на возраст над 65 години кои консумирале риба два или три пати неделно, дошле до заклучок дека рибата печена на скара ја намалува опасноста од смрт од срцеви напади.

ЗАМАН, бр. 83, стр. 34-35, ноември 2012

(24.1) Зошто првите населби никнале покрај реките и морињата?

1 поен

1 2

(24.2) Со која цел во текот на 20-тиот век е дадено големо значење на политиката на рибарството?

1 поен

1 2

(24.3) Врз што влијае фактот дека милијарди луѓе во светот како главен извор на храна го имаат морето?

1 поен

1 2

(24.4) На што укажува студијата на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Харвард“ во Бостон?

1 поен

1 2

(24.5) Какви резултати покажале на тестот децата на тригодишна возраст чии мајки консумирале риба најмалку два пати неделно?

1 поен

1 2

(24.6) Рибата богата со омега 3 и сиромашна со жива треба да се консумира најмалку два пати неделно, бидејќи овие супстанции имаат значајна улога во развојот на:

1 поен

1 2

(24.7) Каква е користа од витамините и протеините на рибата ослич?

1 поен

1 2

(24.8) Зошто за организмот се неопходни калцимот, фосфорот и јодот?

1 поен

1 2

(24.9) Витамините кои ги содржи рибата дејствуваат против:

1 поен

1 2

(24.10) Рибните масти помагаат во намалувањето на:

1 поен

1 2

25 **Внимателно прочитај го текстот и заокружи ги точните одговори на прашањата.**

КАКО НАЈПОЗНАТИТЕ БРЕНДОВИ ГИ ДОБИЛЕ СВОИТЕ ИМИЊА?

Именувањето на брендот е форма на уметност. Името треба да биде привлечно и незаборавно. Успешните компании како „Гугл“ и „Кока-кола“ направија вистински избор. Но, како настанале овие имиња?

„Кока-кола“

Најпознатиот газиран пијалак во историјата своето име го добил според листот *кока* (coca) и оревот *кола* (kola). Фармацевтот Џон Пембертон е творецот на првата серија на сирупот кока-кола во 1886 година. Името на сирупот го предложил Френк Мејсон Робинсон, бизнис партнер на Пембертон. Тој латиничното „k“ го заменил со „c“, мислејќи дека така ќе изгледа подобро. На тој начин настанало познатото лого Coca–Cola. Но, кока-кола не станала веднаш хит. Во првата година од нејзиното производство просечно се продавале по 9 шишиња дневно. Во 1888 година Пембертон го продал својот бизнис не претпоставувајќи го огромниот потенцијал на она што го создал.

„Гугл“

Најголемиот пребарувач го добил своето име според зборот *гугол* (googol) што, всушност, претставува огромен број кој најдобро би се опишал како бројот 1 проследен со 100 нули. Постојат различни приказни како од *гугол* настанал *гугл*, но официјалната приказна била објавена од компјутерскиот научник Дејвид Колер. Коосновачите Лари Пејџ и Сергеј Брин го формирале пребарувачот познат како „BackRub“ кога во 1997 година размислувале за промена на името. Еден нивни колега го предложил „googolplex“, но Пејџ го скратил името на „googol“. Кога неговиот колега пребарувал дали името е достапно, тој погрешно го напишал зборот и го добил „Google“.

„Најк“

Спортската компанија „Најк“ е именувана според грчката божица на победата прикажана со раширени крилја. Компанијата била основана во 1964 година и во тоа време се викала „Blue Ribbon Sports“. Еден од вработените, Џеф Џонсон, тврдел дека дизајнот за логото го видел на сон. По долго расправање околу името, најпосле во 1978 година Џонсон одлучил дека „Најк“ звучи подобро од втората опција која гласела „Димензија шест“ (Dimension Six).

„Старбакс“

Гордон Букер, еден од основачите на „Старбакс“, ги советувал своите колеги дека зборовите кои почнуваат со буквите „st“ звучат многу помоќно. Така тој направил список на зборови кои почнуваат на „st“. Во тој период тимот разговарал за еден рудник во Вашингтон кој се викал Старбо (Starbo). Тогаш Букер помислил на Старбак, најдобриот пријател на капетан Ахаб во романот „Моби Дик“. Така „Старбакс“ го победил второто можно име за оваа компанија кое гласело „Карго куќа“ (Cargo House).

„Амазон“

Џеф Безос својата онлајн компанија прво ја нарекол „Кадабра“ (како дел од абракадабра). Кога му го соопштил името на неговиот адвокат, тој го прашал зошто би сакал да си ја нарече компанијата така. Безос сфатил дека ќе мора да го смени името и се сложил тоа да биде „Амазон“ поради две причини: прво затоа што името навестувало колку голема може да стане компанијата и бидејќи тоа ќе го доведело сајтот при врвот на ранг листите, кои во тоа време се правеле по азбучен редослед.

„Твитер“

Според коосновачот на оваа социјална мрежа, Џек Дорси, нејзиното прво име било „Stat.us“. Дорси изјавил дека тимот сакал име кое најмногу ќе одговара на зуењето низ цел свет, па така дошле до името „Twitch“, но Дорси сметал дека ова име не ја доловува вистинската замисла. Тој го пронашол зборот Twitter (црцори) во речникот и сфатил дека овој збор совршено одговара на неговата идеја.

➲

„Доритос“

„Фрито-Леј“, компанијата која го произведува познатиот чипс, го преведува зборот доритос од шпански јазик како „мали парчиња злато“. Арч Вест, извршниот директор на „Фрито-Леј“, ја добил идејата за „Доритос“ во 1964 година, додека бил на одмор. Тој купил кесичка препечени тортињи од еден локален ресторан во Калифорнија. Кога се вратил на работа веднаш смислил име за крцкав пченкарен чипс со шпански призвук.

„Доминос“

Во 1960 година Том Монаган и неговиот брат купиле пицерија во Мичиген и ја нарекле „Доминикс“ (DomiNick's). Бизнисот одел добро, па Монаган купил уште две локации. Оригиналниот сопственик на пицеријата, чие име било Доминик, не сакал неговото име да се користи во проширувањето на бизнисот и заради тоа Монаган морал да го смени името. Името „Доминос“ случајно го предложил еден вработен во пицеријата додека завршувал со доставата. На Монаган му се допаднало и веднаш потоа го смислил и логото на кое се наоѓаат домино коцки, на кои Монаган додавал уште една точка секогаш кога ќе отвори нова пицерија. Како што самиот вели, тогаш не размислувал на интернационалниот синџир кој го поседува денес.

http://www.kako-najpoznatite-brendovi-gi-dobile-svoite-iminja

1 поен

(25.1) Какво би требало да биде името на брендот?
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Уметничко.

Б. Звучно и сликовито.

В. Привлечно и незаборавно.

1 поен

(25.2) Кој го предложил името на сирупот кока-кола?
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Џон Пембертон.

Б. Френк Мејсон Робинсон.

В. Лари Пејџ.

1 поен

(25.3) Како се случило името на пребарувачот од „Гугол“ (Googol) да премине во „Гугл“?
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Со скратување на името од страна на коосновачот Лари Пејџ.

Б. По предлог на компјутерскиот научник Дејвид Колер.

В. Со ненамерна грешка при пишувањето на името.

1 поен

(25.4) Како дошло до дизајнот за логото „Најк“?
(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Со отфрлање на втората опција која гласела „Димензија ` шест“.

Б. Според грчката божица на победата.

В. Еден од вработените тврдел дека тоа го видел на сон.

(25.5) Гордон Букер, еден од основачите на „Старбакс“ ја именувал својата компанија според: — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. еден рудник во Вашингтон.

Б. најдобриот пријател на капетанот Ахад во романот „Моби Дик“.

В. првите две букви од името на неговиот пријател.

(25.6) Џеф Безос прифатил неговата онлајн компанија да се вика Амазон затоа што: — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Амазон е неговата омилена река.

Б. името навестувало колку голема може да стане компанијата.

В. сметал дека зборовите што почнуваат со *а* звучат многу моќно.

(25.7) Од која идеја тргнал коосновачот на социјалната мрежа „Твитер“, Џон Дорси, во барањето име за својата компанија? — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Името да одговара на зуењето на мрежата низ цел свет.

Б. Тоа да се направи преку случаен избор на збор од речник.

В. Името да има светски призвук.

(25.8) Зошто Том Монаган морал да го смени името на пицеријата од „Доминик“ во „Доминос“? — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Името случајно го предложил еден вработен во пицеријата.

Б. Оригиналниот сопственик на пицеријата не сакал неговото име да се користи.

В. Му се допаѓало на логото да има домино.

(25.9) Кога Арч Вест ја добил идејата за именување на пченкарниот чипс „Доритос“? — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. Кога бил во Шпанија.

Б. Кога решил да го прошири бизнисот.

В. Кога купил кесичка препечени тортиљи во Калифорнија.

(25.10) Наведи го првобитното име на „Амазон“. — 1 поен

(заокружи ја буквата пред точниот одговор)

А. „Карго куќа“.

Б. „Доминикс“.

В. „Кадабра“.

26 **Внимателно прочитај го текстот и одговори на прашањата.**

ИСТОРИЈА НА МОДАТА

Гол и без оружје, ете така се појавува првиот човек на Земјината топка. Наспроти животните кои се раѓаат веќе заштитени секое на свој начин, па и наоружени со инстиктот да преживеат, човекот мора сето тоа да си го обезбеди и научи. Историски гледано, човекот постојано работи, учи, се труди се докажува, сè со една цел: да си обезбеди заштита за своето тело и услови за живот и исхрана. Првата основна задача на човекот била да си обезбеди заштита за своето голо и незаштитено тело, кое постојано било напаѓано од многуте непредвидливости кои се случувале во природата.

И дури пред да го открие огнот, изворот на топлина, заштитата и индустријата, примитивниот човек почнува инстиктивно да се заштитува од студ или повреди, односно да го облекува своето тело. Одејќи во потрага за храна, почнува да ги употребува и пошироките дебели листови, исто така, за облека. Во бронзениот временски период, од кој имаме некои докази за постоење, веќе гледаме дека човекот за своја заштита или облека го користи крзното, кожата, пердувите и многу комбинации од растително потекло.

Во старите времиња, секоја облека била народна и таквите разлики и навики се одржале до зајакнувањето на Римската Империја. Тогаш римската облека станува пример за цивилизираното население и на Истокот и на Западот. Значи, римската облека се сметала за МОДЕРНА и по некои проучувачи на облеката поимот МОДА потекнува токму од тоа време. Но, правејќи анализи на тие временски периоди, може со право да се заклучи дека на промените на облеката не делувале само Римјаните. По правило, скоро секој народ од стариот век кој се наоѓал на повисок културен степен влијаел на облеката на своите соседи.

По пропаѓањето на Западното Римско Царство, Византија ја добива важната улога во светот, а посебно кај поголем број словенски народи кои почнуваат да се доселуваат на Балканот.

Времето на Крстоносните војни претставува жива врска помеѓу Истокот и Западот и веќе од 11-тиот век облеката најчесто трпела влијанија од начинот и видот на облеките што се носеле во француските држави. Карактеристична е „бургундската мода на облекувањето” на крајот од готскиот период која се проширува низ цела Европа. Во 16-тиот век може да се рече дека француската облека трпи и влијанија од италијанскиот начин на облекување познат како едно ослободување од стегите што, пак, е карактеристично и за сè што се случува со живеењето во тој ренесансен период. Шпанската строгост, исто така, има во еден период големо влијание од облекувањето на повеќе кралски дворови, а веќе во 17-тиот век Франција го отпочнува своето доминирање со големо влијание во облекувањето во сите тогашни кралства. Времето на познатиот француски крал Луј 14 ќе даде нови обележја на европската мода, на дворот, на аристократијата која сè повеќе го троши своето време во забави, дружења и расипништво.

На крајот на 18-тиот век или поточно со Француската револуција носител на новото во облекувањето станува буржоазијата и народната облека постепено се задржува само по селата, за подоцна да остане само по зафрлените селски населби, во непристапните планински села, како и кај источноазиските народи. Во балканските земји, особено во Македонија, народната облека се има задржано до педесеттите години на 20 век. Затворениот економски живот, слабите патни комуникации, како и повеќевековната зависност на македонскиот народ, посебно турското влијание, условиле многу носии да ја зачуваат својата форма и во втората половина на 20-тиот век.

За разлика од традиционалниот начин на облекување во селото, во нашите градови од поодамна е присутен градскиот начин на облекување. За време на турското владеење евидентен е турскиот дух во сите сфери на живеење. Аналогно на тоа, во градовите каде

што, главно, е концентриран турскиот етнос, прифаќањето на делови или целосно турско ориентирани костуми било и нормално. Меѓутоа, веќе во втората половина на 19-тиот век, со засиленото национално будење, со појавата на македонската интелигенција и на трговскиот и граѓанскиот слој, постепено се напушта турско-ориенталниот начин на облекување, т.н. *а ла турка* и сè повеќе се прифаќа новиот, *а ла франка* што го нуди западот и новото време. Оваа тенденција трае сè до денес.

http://www.oblecise.com.mk

(26.1) Која е првата облека што ја употребувал човекот?

____

1 поен

(26.2) Зошто човекот ги користел крзното, кожата и пердувите од животните како облека?

____

1 поен

(26.3) Која држава започнува да доминира во модата?

____

1 поен

(26.4) Кој е носител на новините во облекувањето по Француската револуција?

____

1 поен

(26.5) Од кое време потекнува поимот *<u>мода</u>*?

____

____

1 поен

(26.6) Кога Византија ја добива главната улога во облекувањето?

____

____

1 поен

(26.7) Која облека е карактеристична за готскиот период во Европа?

____

1 поен

(26.8) Кој начин на облекување бил влијателен во периодот на ренесансата?

____

1 поен

(26.9) Во Македонија во втората половина од 19-тиот век т.н. облека *<u>а ла турка</u>* се заменува со:

____

1 поен

(26.10) Која била првата и основната задача на човекот?

____

____

1 поен

ПРАЗНА СТРАНИЦА

ПРАЗНА СТРАНИЦА